

elmos ezég
1823.
desinfekcion)
meszet
észileg tisztított
zet, vasgálicot,
igen jutányos

esebb és leg-
ványvize, a
VAI
rral vegyítve
italt nyújtja;
an gyors és ki-
- hörgesőbán-
g hurutoknál
ek alkalmival
bez. minden-

ÁROLY
sványvizbérlő.
s kapható je-
s, fűsz rke-
léglőkben is.

megvizsgált
sósappanpor
fölfelé.
sa
alatt.

gyekezési és kiadó hivatal
Szerkesztés SIMON-ház Kunz József ur
kereskedésével szemben.
HIRDETME NYEK.
Hirdetési pénzek és a kiadás körüli panaszok
valamint a lap szellemi részét illető
minden közlemények sde intézendők.
Bármentelen levelek csak ismert kezektől
fogadhatnak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVŰ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár:

Helyben hához hordva vagy vidékre postán küldve:	
Egész évre	10 ft — kr.
Félévre	5 ft — kr.
Negyedévre	2 ft 50 kr.
Egy hóra	1 ft — kr.

Hirdetési díj:
Öt-hasábsopetisors egyszeri beiktatásáért 5 kr
Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr
Nyilttér 4 hasábsopetisorsért 20 kr.

XIII. évfolyam 1886. Debreczen. Kedd augusztus 3. 149. szám.

Liszt Ferencz.

Az összes hazai lapok gyászkeretben jelentek meg, az egész magyar nemzet mélyen gyászolja nagy fiának Liszt Ferencznek elhunytát.

A megdöbbentő hír váratlanul jön. Liszt a Wagner-előadásokra ment Bayreuthba. Mintegy tíz nap előtt meghült és tüdőhurutot kapott. Egy hét előtt (tegnap egy hete) betegen nézte végig Tristan és Isolde előadását. Másnap adták Parsifalt, de ezt már nem nézhette meg. Tüdőhurutja aggasztó fordulatot vett és a 75 éves agy mester állapotát már egy hét óta válságosnak tartották. Szombaton Liszt betegsége rosszabbra fordult és ma meghalt.

E magyar művészzsel a 19-ik század egyik legnagyobb alakja száll a sírba; olyan nagy volt, hogy már életében legendaszerűvé vált. Életehez, pályafutásához egész mondanakör fűződik, meggyőzően eseményekből. Olyan fényben, annyi dicsőséggel, mint ő, nem futja be a földi életet egy király sem. Méltán neveztek királynak, „zongora-király“-nak; mert élete egy király élete volt, — egy tündérkirályé.

Mint zongora művész egyetlen volt a maga nemében. Sem ő előtte, sem az ő hosszú pályafutása alatt nem támadt senki, a ki bár meg is közelítette Liszt művészetét. A mechanikának legszedületesebb, Liszt előtt elérhetetlennek tartott, sőt alig sejtett magasságaiban bevezetett biztonsággal mozgott. Tökéletes futamainak hatalmas ereje, a szédületesen gyors oktavmenetek, az utólérhetetlen akkord-láncolatok mindkét kéz kettes és hármas fogásaiban, változatainak páratlan bája, melódiáinak kelleme, nemessége és mélysége érzése — mindezt nem bír a tulajdonul senki úgy, mint Liszt. De nem csupán a ragyogó, mese-szerű bravour, lehetetlennek látszó nehézségek játszi legyőzése jellemezték Liszt játékát; hanem a mély művészi ihlet, mely mindent, amit játszott, a pil-

lanat szerencsés inspirációjaként, saját remek alkotásaként tüntetett föl.

A ki Lisztet csak egyszer is hallotta játszani, sohasem feledheti el a benyomást, melyet akkor nyert.

Az a tíz ujj, mely extasisba hozta egész Európát, ma dermedten nyugszik a porhüvelyen, mely a legköltségesebb lelkék egyikét hordozta magában.

A művészet történetének feladata, Liszt művészi egyéniségét, csodálatos tulajdonainak, lángelméjének sokoldalúságát az elfogulatlan tiszta kritikájával, érdeme szerint méltányolni. A kortársak ítéletét gyarló elfogultság homályosítja el. Es mégis Liszt zeneköltői irányának ellenei és hívei egyaránt a a veszettség mélyen sújtó érzésében egyesülnek és senki sincs, a kit le ne nyugtázza az elköltözött phaenomenalis egyéniségének varázsa.

Sugárzó homlokáról dicsőség áradt honára és Magyarországra, melyet Liszt szerett, s melynek legnagyobb műveit szentelte. Ábrándokban, magyar rhapszódiaiban, misékben és oratoriumokban Liszt Ferencz hazafi volt. Altag ismeri a művelt külföld a magyar zenét s műbecsét elfogadta. A zeneköltőt hazafisága visszatérítette honába, bárholnan a világon. Otthont itt kerest, barátokat itt talált, itt tanított s hálás tanítványokat nevelt magának és nemzetének itthon.

Dicső emléke élni fog, míg magyar lesz, s a nemzeti pantheonban foglal helyet majd szobra.

A cabinet és a Janszky ügy. A „Budapester Correspondenz“ jelenti: Azon különböző cselzatosan terjesztett hírekkel szemben, hogy Tisza Kálmán miniszterelnöknek a képviselőházban a Janszky ügyben felmerült interpellációra adott válaszára vagy az utóbbi időben történt felsőbb katonai kinevezésekre vonatkozólag bár Fejérváry honvédelmi miniszter és a miniszterelnök között nézeteltérések merültek volna fel, leghatározottabban kijelenthetjük, hogy a miniszterium

összes tagjai közt, tehát a honvédelmi miniszter és a miniszterelnök közt sem merült fel soha ezen kérdésekre nézve véleménykülömbőség.

Liszt életéből.

Liszt egy régi barátja tollából közölte a F. L. a következő történetkét.

Volt idő, mikor a zongora egy urakodott, mint valami kultusz. Vallás volt. Mikor az öreg Field halálos ágyán feküdt, barátai nem tudták, hogy melyik felekezet lelkészét hívják a haldoklóhoz.

— Katholikus ön vagy református? — kérdezték tőle.

— Én? Zongoraművész vagyok! felelte a haldokló.

E vallás papjai közt kétségkívül Liszt és Chopin voltak a legnagyobbak. Főleg pedig Liszt volt a zongora valódi oroszlánja. Valányszor művészt megkérdéztek a tárgyban, az egy Chopint kivéve, mindenik azt mondá: „Oh, Liszt! ez a mindyájunk mestere!“ Egyikben sem pezsgett oly magas fokon az a zenei villamosság, mely fölhevítte magát ragadja a közönséget. Megtörtént néha, hogy mikor Liszt nem volt jelen, szórakozottan vagy valamely izgatottságnak hatása alatt idegesen játszott; de a mikor akart játszani mikor lelkét tárta ki, mikor dallamát fejből, szívéből, ujjaiól árasztá villám gyanánt az elragadt közönségre: ilyenkor oly hatásokat idézett elő, miniket még senki nem gyakorolt, Paganini kivételével. Schumann mondta róla gunnyal tett bámulattal: „Fénylik mint a villám, lecsap, mint a menykő s szinte érezhetni utánna az erős szuflur szagot!“

Mi gyakran hallottuk Lisztet és Chopint; de sohasé élveztük tehetségeiket oly teljeseen, mint a negyvenes évek egyik nyarán.

Egy kastélyban történt, az ugynevezett „Fekete völgy“ közelében. A ház asszonya egy kiváló észtehetségeivel tündöklő nő, kit a bámulaton kívül még inkább szerettek azok, kik szíve jóságát ismerték. Vendégszerető hajlékot adott Chopinnak, kit ő szabadított ki a halál karmai közül.

Annyi ápolásban részesíté, s bizonyára ennek köszönhetjük e tiszta és szép elme utolsó alkotásait.

A művészek ritka szép társasága gyűlt akkor-e kastélyba. Oda ment Liszt, a párisi körök egy csillagával, egy ép oly szép, mint eszes nővel, ki aztán férj név alatt nagy helyet vívott ki magának az irodalom terén.

Lilyen ember Gensomm Mihály. Beszéljünk most a boltos leányról, Gilis Claire kisasszonyról.

A lány a rue Sous-Saint Jaent utcában egy kis rövidáru üzlettel bírt, melyet anyjától örökölt. Semmi sem hiányzott ahhoz, hogy az üzlet jól menjen, mint tőke, mely nélkül az üzlet nem virágozhatott.

Szép volt, mint az aungyal; a nők valamennyien megbotránkoztak szépségén, Ugy nézett ki a boltban, mint egy keleti hercegnő. E mellett éretnyes volt és még a vénasszonyok sem tudták róla roszt mondani.

Azon ezred tisztjei, mely bennünket megelőzt C . . . ben, a hol a lány lakott, mindannyian megakartik hódítani Clairet; de ő oly határozottan, épp aunyi kedvességgel, mint büszkeséggel távolította el őket magától, hogy csakhamar belátták, hogy minden törekvésük hasztalan.

Jómódu férfiak, városi polgárok, jöhíru munkások egymásután megkérték a szép Claire kezét, de Claire nem tudott megbarátkozni azzal a gondolattal, hogy közönséges embernek felesége lesz.

Gyönyörű haját eszint fehér főkötőcske tartotta össze; rendszerint sötét színű ruhákban járt, arcának folyton közönyös kifejezést iparkodott adni, szemét, ha csak lehetett, nem a mások arcán jártatta, és mindent megtett, hogy mások is elfeledtesse szépségét. Ha hatalmában lett volna bizonyára lemond arról a dologról, hogy szépnek tartassék.

A városkában a szegények valóságos testvére volt. A mi szabadidővel rendelkezett, azt a szerencsétleneknek és szűkölködőknek szánta és titokban gyakorolta nemes szívének szép erényét.

Közel szomszédságában egy öreg asszony

Ott volt egy híres énekesnő férjével; egy jeles festő; egy ritka színész s több más nevezetesség. Aztán a ház urnójának két gyermeke: egy kedves fiú és leány, rokonok s vidéki ismerősök nejeikkel. Mindenki örült, lelkesedett, a szív tiszta volt, mint a színarany.

Az élet kényelmes, a szabadság teljes. Volt fegyver és kutya a vadászatkedvelők számára; esolnak és háló a vadászoknak; nagy kert a sétálóknak. Ki-ki azt tette, a mit akart. Chopin készíté darabjait; az énekesnő tanulta szerepét a „Profétából“; a ház urnője irt drámát, vagy regényt, s így tovább. Hat órákor összegyűltek ebédre s nem váitak meg éjtél utánig.

Chopin ritkán játszott. Csak olyankor ült a zongorához, mikor biztos volt a teljes sikerrel. A világ minden kincséért sem játszott volna hanyagosan.

Liszt ellenben játszott mindig jól vagy szépségesen.

Másik egyik estélyén, éjtél relé a társaság a nagy teremben volt. A magas ablakok nyitva, künn gyönyörű holdvilág, fülemülék dalaoltak, rózsá és rezeda illata áradt szét. Liszt játszotta Chopinnak egy esti dalát, s szokása szeriut tett hozzá cifrázatokat, melyek nem voltak benne. Chopin gyakran türelmetlenül mozgott s nem állhatva meg tovább, a zongorához ment s azt mondá Lisztnek:

„Kérlek, kedves barátom, ha megtisztelsz azzal, hogy valamely darabomat játszod, játszd úgy a mint irva van, vagy kezdj másbá. Csak Chopinnak van joga Chopint megváltoztatni.“

„Jó! játszál hát te!“ — mondá Liszt fölkelve — s kissé megsértődve.

„Szávesen! — válaszolta Chopin. E perczben egy becsapódott éji madár kioptá a lámpát. Megakarták gyújtani.

Nem! — kéré Chopin, — Ellenkezőleg oltsanak ki minden gyertyát, nekem elég a holdvilág.“

Ekkor játszott, még pedig egy teljes óra hosszat.

Hogyan? azt nem kísértjük meg leírni. Vannak érzések, melyeket csak érezünk, de kifejezni nem bírjuk. A néma lelkesedés által elragadt társaság lélekezni sem mert, s mielő a dalnak vége volt, minden szem könyben uszott, főkép a Liszté. Karjaiban szoritá Chopint, felkiáltva;

„Ah, barátom, igazad volt! A tiédhez hasonló lángész művei zenetek; istentelenség azokhoz nyulni „Te igazi költő vagy, míg én csak zongoraverő vagyok.“

halt meg, rettenetes betegség után, mely ragályos fekélyekkel borította el testét. Jó ismerősei és szomszédoi irtózza hagyták el a szegény öreg asszonyt betegségében.

Gilis Claire a házszor csak tehette, meglátogatta, ápolta, megmosta a szerencsétlent és mert senki nem mert hozzá nyulni, ő maga fektette bele a koporsóba, melyet vásárolt neki.

Mindenki azt hitte, hogy a szép leány maga is áldozata lesz a ragályos bejnak. De Claire rendszeren látható volt temetése után is üzletében. Egy kissé halványnak és fáradtnak nézett ki; de arcán a teljesített kötelesség dicsőfénye sugárzott.

Ez időtől kezdve általános tisztület környezte Clairet. Mindenki szent hódolattal közeledett feléje és ő nyugodtan árulta boltjában a pamutot és a tüket, a gombokat és szalagokat.

III.
Alig hogy ezredem C . . . be érkezett, Gensomm Mihály egyénisége itt is közbeszéd tárgya lett,

Midőn ezredembe lépett, kezdetben gunyolódni szerettek a vizívó tiszt fölött. De Mihány nem azok közé tartozott, a kikkel sokáig lehet tréfálni. Nemesak a legjobb, a legfáradhatatlanabb és a legpontosabb tiszt volt; de az én beleegyezésemmel több párbajt is vívott, melyek rendszeren ellenfeleinek hátrányára ütöttek ki, s ez megalapította a hírnevét.

C . . . ken megtudtuk, hogy milyen nemes lélek lakik benne. Irtózatos vihar tört ki, mely felkorbácsolta a folyó hullámain. Valóságos istenitélet volt. A hullámok felborítottak egy csónakot, melyben egy szegény halász és két gyermeke volt. Mind a három menthetlenül veszte látzott a borzasztó fergetegben.

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

A házasság az égben kötötik.

— Theodore de Banville-től. —

I.
Uraim! így szóló Saulquin ezredes, — mondjátok meg nekem, vajon férfi és nő, kiket az isten egymásnak teremtett, még ha távol élnek is egymástól, találkoznak-e, megismerik-e és megszeretik-e egymást? Ritka kivételekkel, azt hiszem, rendszerint ez történik meg, mert a véletlen mindazt megteheti, amit akar, sőt néha azt is megteszi, amit nem akar. De e tekintetben a történetke melyet el fogok beszélni, többet fog mondani mint minden okoskodás.

A legkülönösebb katonának, aki valaha parancsnokságom alatt szolgált, Gensomm Mihály kapitányt ösmerem, kinek atyja Gensomm ezredes akkor halt meg, mid n Mihály született. Az ezredes kitünő erődítési munkákat hagyott hátra.

Fia a kapitány, a legbátrabb, legerősebb és legügyesebb emberek egyike, kiket valaha ismertem. Három milliót örökölt atyjától, szép fiú, mint akármilyik görög isten, erős, mint egy török, úgy üli meg a lovat, mint egy arab. E mellett nem iszik mást, mint vizet, nem szivarozik és úgy él mint egy leány. — A mult évben megházasodott; egy boltosleányt vett nőül. Ea voltam az esküvésnél tanuja.

Gensomm Mihály, ki különben senkit sem untatott szomorúságával majdnem buskomur volt volt. Szomorúságának okáról nem szót senkinek, kivéve nekem, s nekem is ritkán. Bántódott anyja halálá, kit nem tudott feledni s kit úgy gyászolt évek mul-

tán, mint azon napon, melyen kivitték a temetőbe.

Milyen anya volt az! Azerély és gyengédség mintaképe, s valódi hősnő, mert 1870 ben kastélyából a közelgő németekre tüzelt, kik meggoodolták magukat és békében hagyták a kastélyt. Mint fiatal leány, — Laurei-nának, a hírneves hellenistának, az Institut tagjának leánya volt, — segített atyjának irodalmi dolgozataiban. Később midőn férjhez ment, férje tudományos munkálcaiban működött közre.

Gensomm asszony maga tanította flát az ókori nyelvekre, a rajzra, a zenére és beleöntötte a jótékonyság nemes erényét.

Mihály a nélkül nőtt fel, hogy valaha oktalanságot hallott volna anyjától, vagy oly szót, mely megmérgezte volna lelkét. A nagy szellemek társaságában bár mindig. Olyan volt mint a sima márvány, melyről mit az olaj, lefolytak az élet prózai hullámai.

II.
Anyja egy régi tisztre bízta a fiatal Mihály testi erejének fejlesztését. A tiszt neve Jorger volt, kit az ezredes, miután jól kiismerte és vilátségeért megszerette, már előbb birtokai felügyelőjének tett meg. Jorger egy tanította meg uszni a kis Mihályt, hogy bele dobta egy sebes folyóba, mint akár egy kis kutya. Ráültette a legszilajabb lovakra. Így aztán kitünő uszó és lovas vált a fiúból. Az öreg tiszt mint valódi katoná, megtanította növendékét, hogy az életnek semmiféle értéke nincs, hogy az embernek azért adott fejet, karokat és lábakat a sors, hogy azokat be- vagy eltörje és ha ez meg is történik, az sem nagy baj. Verekedni, vívni, öklözni senki sem tudott jobban, mint ez a tiszt és Mihály méltó tanítványa lett. A tanács eredménye az volt, hogy a fiú nem félt az ördögtől sem.

gyekezési és kiadó hivatal

„Ej hagyj. — mondá hevesen Chopin: — mindkettőnknek meg van a saját szakunk; ez az igaz. Jól tudod, hogy Webert és Beethovent senki sem játszán nálad jobban világon. Például, vedd elő Beethovennek valamely művét s játszd el azzal a komoly szíggel, melylyel szoktad, a mikor akarsz.”

S Liszt játszott egész szívvel, egész lélekkel. Ekkor másnév megindulás veéredt a társaságon: sirtak, zokogtak. Amtek ezek nem voltak oly szelid könyvek, minőkett Chopin fakasztott; hanem kegyetlen zokogás, melyről Othello beszél. Liszt dallama nem lopózott csendesen a szívekbe, hanem rögtön beléjük csapódott, mint a tör. Nem elégia volt, hanem dráma.

Chopin mégis azt hitte, hogy ezen es-tén elhomályosítja Lisztet. Kérkedett is vele, mondván;

— Mily boszus!

Másik mérközést tervelt négy-öt nap mulva.

A társaság együtt volt ugyanolyan idő tájban. Liszt kérte Chopint, hogy játsszék. Sok vonakodás után engedett. Ekkor Liszt megkérte a társaságot, hogy oltanak ki minden világot s erőszék le a függönyöket, hogy teljes sötétség legyen. Ez művészi szeszély volt s engedtek neki. S mikor Chopin a zongorához akart ülni, Liszt néhány szót sugott fülebe azzal átvette helyét. Chopin nem értette barátja tervét s leült egy divánra. Ekkor Liszt eljátszta azt az egész dallamot, melylyel Chopin amaz emlékezetes esoly nagy sikert aratott. Oyan híven tudtatanózni, hogy lehetetlenség volt észrevenni, s valóban, nem is vette észre senki.

Ismétlődött a multkori elragadtatás. Mikor a lelkesedés tetőpontra ért, Liszt hirtelen meggyújtja egy gyertyát a zongorán. A meglepetés fölkiáltásai hallatszottak a társaság körében.

„Mit! hát ön játszott?”

„A mint látszik.”

„Azt hittük, hogy Chopin.”

„Mit szól szívesen hozzá?” — kérde Liszt versenytársától.

„Azt, a mit mások. Magam is azt hittem, hogy Chopin vagy.”

„Látod, — mondá a művész, — hogy Liszt lehet Chopin, a mikor akarja; de vajon Chopin tudna-e Liszt lenni?”

Ez kihívás volt, de Chopin vagy nem akarta vagy nem merte elfogadni. Liszt megtorolta magát.

Soha sem volt ő nála — s ki tudja: lesz-e valaha — nagyobb hatalom a zongorán.

Sokszor volt emlegetés tárgya az a jelenet, a midőn Liszt Ferencet a nemzeti színházban diszkardda tüntették ki. Báró Podmaniczky Frigyes reakadt egy napló jegyzetére, melyet az akkori színelődés és tüntetések behatása alatt írt. Báró Podmaniczky Frigyes e jegyzeteket a következő sorok kíséretében küldte be annak idején a Nemzet szerkesztőjéhez:

Kedves barátom!

Az idemelékelt naplótüredéket 1840. január 4 én 16 éves koromban, ama nevezetes színházi előadás után s annak behatása alatt írtam, a mikor Liszt Ferencnek a diszkardot nyújtották át, a mely a zongorakirály irányában igen szokatlan hódolat, anyuicéz tárgya volt.

Csakis kuriozum gyanánt közlöm veled e sorokat, mert ha én, a ki gondos magyar nevelésben részesültem, így írtam magamról,

Senki sem mert megmentésükre még csak gondolni sem; mert minden kísérlet haszontalannak látszott, sőt biztos halállal fenyegetett.

De Gensomm Mihály nem törődött a Loire dühöngő hullámaival és egymástán hozta partra előbb a két gyermeket és aztán az apát.

Hihály beteg lett. Alig, hogy utolszora a partra kiért, elvesztette eszméletét és gyilkos láz emésztette életerejét. Két hétig élt és halál között lebegett.

Képzhetik Önök, mennyire vigasztalhatlan voltam; de büszkeségem volt hogy i y tiszt van ezredemben.

A mint Mihály meggyógyult, a szó szoros értelmében elhalmozták meghívásokkal. A szalonokban valóságos ünnepeket, s mint hóát bámulták, a mint ezt meg is érdemli. De neki szinte terhére látszott lenni szépsége. Szemei mély tűzőkkel hatalmas lelket áruitak el, míg olajzsinó nemes arczát gyönyörű bujser emelte. Természetlő fogva elegaus ember volt s valóságos gavalér bizonymását tette. Ehhez járult vagyona is, úgy, hogy nem csoda, egész forradalomban volt a város az én kapitányom miatt, s a nők minden oldalról hadjáratot indítottak ellene.

Ilión ostroma semmi sem volt ahhoz képest, melyet Mihály volt eltirni kénytelen. Aknárez folyt személye körül; a lányok és mamák a legkülönösebb furfangokat találták ki, csak hogy meghódítsák. Hogy ne szóljak az asszonyokról, a kik szintén ki akarták venni a kapitányból részüket.

Mindenki az hitte, hogy a kapitány végre is legyőzetik. De Gensomm Mihály nem szeretett és nem vett nőül senkit. Kedvesen, ügyesen, szellemmel, de mindig határozottsággal vontá ki magát a halából, mely-

hogy irhattak akkor azon nagy uri családok fia, a kikre nézve gondoskodás nem történt, hogy nevelésük magyar, nemzeti irányu legyen.

Hazaírói üdvözléssel baráod

Podmaniczky Frigyes.

A debreczeni ref. főgymnasium Ertesítője az 1885—86. iskolai évről.

I.

Megkaptuk a debreczeni ev. ref. főgymnasium Ertesítőjét az elmúlt tanévről. Közvetési Tüdő s János igazgató. A 68 oldalra terjedő füzetben az iskolai Ertesítőben szokásos értekezések helyét egy terjedelmes „Viszapillantás a főgymnasium életére az 1885—86. iskolai évben” foglalja el. E közlemény felette közérdekűvé válik azon körülménynél fogva, hogy megismerteti a főgymnasiumi tanarkarnak véleményezését és egymunkálatait a IV—VIII. osztályokban párellel osztályok felállítását sürgető s főtisztelendő Révész Bálint püspök urhoz 10.551 sz. a. intezett miniszteri rendeletre vonatkozólag. Terjedelmessége miatt a tanarkari jelentést, mely az egyházkerületi tanügyi bizottsághoz lett beterjesztve, csak vázlatosan közölhetjük. A jelentés a tanarkar azon nézetének ad kifejezést, hogy bár a tanarkar testi lelki nagy fáradsággal törekedve az osztályok folytonos telmensegére mellett el is ért annyit, hogy a debreczeni főgymnasium növendékei más kisebb létszámú gymnasiumok növendékeivel akár képzettségben, akár erkölcsi magaviseletére nézve a versenyt tisztességesen kiállották, de az el nem halgatható, hogy az elég magasra tett 60 számon felül levő tanulókkal egy osztályban a folytonos figyelemre szorgalomra sokat, alapos kiépészt, fegyelmetartást teljesíteni a jelen kor viszonyai közt és kívánalma szerint a lehetetlenséggel határos.

Hogy ezen régi bajt az eddig felállított párhuzamos osztályok csak igen kis részben enyhítették, azt a szembeütlő tényállás világosan mutatja; s hogy rajta segíteni kell, nemcsak az országos törvény s annak alapján a miniszter, hanem a gymnasiumi tanítás ügye is követeli, de tagadhatatlan, hogy a segítsimód megvalósítása igen nehéz. A létszám köveitelle parallel osztályok felállítása a főiskola pénzereje által meg nem bírható ádozatot kívánna, e létszámak valamely érélyes merev rendszárályal alább szállítására törekvő a debreczeni főiskola és gymnasium iránt a növendékek ide seregülésében mutatató bizodalom és ragaszkodás meghidegülésé, elfordulását okozhatná és a főiskola anyagi és szellemi érdekével ellenkeznek; már pedig csak ezek azok az eszközök, melyekkel a bajt orvosolni lehet, és ezen eszközöknek az erőkhöz képest, jól eltalált tapintatossággal alkalmazása.

A mi a létszámköveitelle párhuzamos osztályok felállítását illeti: most a fő gymnasiumban az I. II. III. osztályok mellett fennálló párhuzamos osztályokkal együtt van 11 osztály: ezekben tanít az igazgatón kívül 12 rendes és 4 segéd, összesen 17 tanár.

Ha a IV—VIII. osztályok mellé mind az 5 párhuzamos osztályt fel akarnák állítani, az osztályok száma 16 lenne, az újonnan felállítandó 5 osztály 138 órája megtartására 7 tanár volna szükséges, közülük 5, heti 20, 2 heti 19 órával, ezek közül 4-nek rendes

be osalni akarták én nem akadt abba bele egyetlen egyszer sem.

C... valamennyi női közt bizonyára nem a legkevésbé szerelmes volt a kapitányba Gills Claire a pamutot és tőr aruló szép leány.

Az első pillanattól kezdve, midőn meglátta a daliás katonát, érezte hogy ez a mel-tő ő hozzá. Leleke sugalta, hogy az ég az ő számára teremtette a kapitányt.

Szívét odaadta gondolatban Mihálynak s egész tisztaságában élvezte azt a szerelmet, melyet lelke egész nemességével dédelgetett keblében. Ez a szerelm volt az ő élete e percztől kezdve. De elhatározta, hogy Mihály sohasem fogja megtudni e titkot, melyet magának akart megőrizni egészen.

Mihály majdnem napokig elmeat a szép leány üzlete előtt, mert arra feküdt is tállója, melyet lovai számára bereit. Ilyenkor Claire szonájába vonult vissza és a függöny mögü nézte, a meddig csak nézhette szíve bálványát, anélkül, hogy az láthatta volna őt.

Ha az ablaktól elmozdított, miután látta a kapitányt, szíve kimondhatatlan boldogsággal telt el, mely új életre keltette lelkét.

Egy napja azonban Mihály korábban ment szokott útjára és ekkor meglátta a szép leányt, ki nem ért már rá elrejtőzni a függöny mögé. Kimondhatatlan hatást tett re a pillanatt. Mink uektem elbeszélte, lelkén az a gondolat villant át rögtön, hogy ez a nő az, a kit a sors élettársául választott ki számára. Az isteni szikra, mely a leány lelkében lakott, átesapott Mihály keblébe. Ő, a ki soha nem szeretett, egyszerre szenvedélylyel égett Claire iránt.

Midőn később elbeszélte nekem e kedves idők, én csodálkoztam s megláthatta rajtam azt az agódat, hogy talán egy hirtelen benyomásnak engedett csak. De ő megmagya-

tanárnak kellene lenni a törvények értelmében, 4 lehetne képesített helyettes vagy segédtanár. Ehhez képest, a mostani díjazások a mostani tanárszemélyzetre nézve meghagyatván, a költségvetés az újakra nézve így állana:

4 új rendes tanár személyenként 1360 frttal 5440 frt.

3 új helyettes tanár személyenként 800 frttal 2400 frt.

Összesen: 7840 frt

Ha a főiskola pénzereje 5 párhuzamos osztálynak most egy-zerre felállítását meg nem engedí, vagy a főtisztelendő egyházkerületi közgyűlés ny nagy áldozat meghozatalát nem látva elrendelődnek, addig míg a főgymnasiumban felszaporodó nagy tömeg egyrészenek eltávolítását célszerű eszközökkel meg nem kísérl: a tanarkar a három alsó osztályon felül még két párhuzamos osztálynak ott a hol annak szüksége legégetőbbnek mutatkozik, az eddigi tapasztalás szerint a IV-dik és VII-ik osztályok mellett felállítását találja hasznathatatlannak. Ez esetben 1 rendes és 2 helyettes tanára lesz szükség. Ekkor 13 osztályban lenne 13 rendes tanár az igazgatón kívül és a mostani 4 segéd tanáron kívül 2 helyettes, együtt 20 tanár. Az új költségvetés, az eddigi változatlanul megtartása mellett így állana:

1 rendes tanár 1360 frt

2 helyettes tanár 800 frttal 1600 frt

Összesen: 2960 frt

Hogy a jövő évre található-e alkalmas 4 segéd tanár 500 frt, fizetésre, két helyettes tanárt 800 frt, nem egészen bizonyos, másfelől a gymnasiumi tanítás és nevelés érdeke is azt kívánja, és a szülőknek is ezen óhajtaása volt már a mult évben hallható, hogy az első nagy népességű osztályok tanítása és erkölcsi vezetése is lehetőleg képesített és gyakorlattal s tapasztaltsággal bíró egyénekre bízassék; emélfogva a helyettes tanárok helyett is óhajtható volna rendes tanárok alkalmazása-mi a költségvetést 1120 frttal emelné.

Bármely felekezethez vagy néposztályhoz tartozó szülőknek, kik a főiskola és gymnasium iránt bizalommal és ragaszkodással viseltetnek, ettől elidegenítése nem egyeznek meg a főiskola eddig betöltött hivatásával és multjával, de a tanarkar még sem tartja lehetetlennek, hogy annyi párhuzamos osztály felállítását mellett, mennyit a főiskola pénzereje m-gbir, hatás gyakoroltatnék valamely módon arra, hogy azon növendékek, kik képzettségükre mas tanintézetekben is feltalálhatnák, vagy a kiknek a gymnasiumban jó sikerrel előmenetelők reményel-betőnek nem mutatkozik, inuen mas tanintézetekbe, vagy elcsaplyára tereteljenek. Ilyen utazások városunkban a róm. katolikus gymnasium és reál- s kereskedelmi-iskola Igy.

1) ki lehetne mondan, hogy más vallás-felekezethez tartozók csak a törvényben megállapított számon belül vételnek fel újonnan a gymnasium illető osztályába.

2) hogy az osztályismétlésre vagy javításra utasítottak csak a törvényes számon belül vétessenek fel, vagy legalább az utóbbiak az eddiginél szigorubb javító vizsgálat alá vetessenek, az előbbiekné pedig csak a felekezeti főhatóságok intezett indokolt folyamodványára engedessék meg az osztályismétlés.

A jelentés a Balla Arthanáz féle alapítvány által édszgetett s nagy számmal idese-

rázta nekem azt a mi szívében végbe ment. Azt monda, hogy Claire szeméből az a jó-ság és az a nemeslelkü önfeláldozás sugárzott ki, melyet nem látott még soha mas nőnél, csak anyja szemében.

Gensomm határozott ember létre cselekedett ezuttal is.

Betért a boltba, a hol meglátván őt Claire, úgy remegett mint a falevél. Mihály mely tisztelettel hajtotta mug magát a szép leány előtt:

— Kisasszony, akar ön nőm lenni?

Claire felegyenesedett s szavak hallatára, tágra nyitak szép szemei, atezan hálotti sápadtság terjedt szét és alélva rogyott össze.

Tejes félóráig volt ily állapotban, hidegen, miatha hóalak feküdt volna a földön. Mihály kétségbeesve mosdatta ezettal Claire halálutkait. Végre felnyitotta szemét.

— De az ég, szólat meg Mihály szomoru és gyengéd hangon, hogyan okozhattam én önnek ily rémületot?

— Ah, felelt Claire, ki e pillanatban, oly piros lett mint a pünkösdi róza, ... ön megrémített, mert ... szeretem.

Gensomm kapitány hozám futott s kijelenté hogy elakarja venni Gills Clairet. En természetesen megtettem a melőzhetően ellenvetéseket, de ő kijelenté, hogy inkább lemond tisztj rangjáról, semhogy megváltoztassa elhatározását.

Az ördögbe, miként foszthattam volna meg a hadsereget ily katonától!

Mihály megnősült, elvette Clairet, és mint volt szerencsém mondan, én voltam egyik tanuja.

Mihály katona maradt és Gensomm Claire asszony boldog felesége a boldog kapitány.

(Franciaiából.)

reglett g. kel. vallásu, többnyire sorsu tanuok felvételét is megszorítván javasolja, kik most jelentékony jótéteményes részesülnek a főiskola részéről is.

Lehetne, addig is míg a főiskolában jótétemények és tápintézeti ellátás ügye jeles összefüggésben rendszeresen elintéztet az ugynevezett szegény tanulókat számát I—VI. osztályban 80-ban megállapítani. Le végül megemlíthetőnek tartja a tanarkar a segítő eszközök közt az állami segély igénybe vételét is, a mennyiben ez a főtisztelendő egyházkerület elvi álláspontja mellett tetbe vehető, megemlékezvén az 1884. évben Budapesten tartott konvent jegyzőkönyve 50-ik szám alatt tárgyalt bizottsági munkálattal azon kijelentésére, mely a debreczeni főgymnasiumot, ha a parallel osztályok felállítására, a törvény értelmében az állam részéről halaszthatatlanul követeltetnék, megfűntette fel, mint a mely azt csak állami segély mellett eszközölheti.

Napi hírek.

— Aug 2. A debreczeni csata 37. évforduló napját méltó kegyelettel ünneplük megtegnap városunk. Mitegy 10,000 tehető közönség zarándokolt ki óriás társaság felleg között a honvédsírokhoz, mely a helybeli kir. ügyész ur gondja alatt a legnagyobb csinnal volt felkészítve. A sírokhoz kiértek a legnagyobb domb tetején sorban felállítva az öreg honvédek, a helybeli iparosok, a függetlenségi párt, a csizmadia ifjuság, mindegyük saját zászlóik alatt. Az iparos ifjuság dalegylete kezdé meg a kitűnő műsor megható dallamossággal zengva el az Apotheozist. Szabolcsk a Mihály lépett eskor az emelvényre s előadta „Csataterem” című hangulatos költeményét, melyet a mult évben volt szerencsénk mar bemutatni lapunk hasábjain. Az érteleges szavazatot gyakran szakította félbe dörög eljenzés, végül pedig taviharrai s zugó éjlenekkel jutalmazta meg a ünneplő közönség a derék ifjú szónokot es költőt. Nagy Kálmán emlékbeszéde szintén nagyhatással volt a halgatóságra. Hazaifias szellem, a hősök emlékezős méltó tiszteltteljes kegyelettel s szónoki emelkedettség köcsözött kiváló becset e szép beszédek, melyet a jelen voltak nagy lelkesültséggel fogadtak. Végül az iparos ifjú dalegylete által előadott „Hymnus” hangzott el mit a közönség kalap leveve, esüades ahítatal hallgatott végig s ezzel az ünnepelet honvéd sírknál veget ért. Odahagyva a lelkes honleányok által megkoszorozott sírokat a nagymester utcán keresztül a honvédek lékhez tért vissza az ünneplő közönség. Utközben hazafias dalok, a Kossuth Lajos m-tája, a „Legyen egy mint régén volt”, a rós bársony süvegem” hangjai zngtak az köze köze felhangzott egy egy „Eljen Kossuth Lajos”, „Eljen az önálló magyar hadsereg!” masfelől az abcugokban sem volt hiány, a miből legtöbb jutott Janszkyknak a kamarillának stb. — A fris koszorukkal felkészített honvedemléknel újból az iparos ifjuság dalárdája gyönyörködte hazafias dalával a közönséget, s a két dal között Bereczk Sándor végzett hittanhalgaltó szavaltal a közönséget, s a két dal között valta el kitűnő kottákkal Lilyes Balint romek alkalmi költeményet, mely szünni nek akaró éjenzésre ragadta a hangatóságot. A ünnepelet minden tekintetben méltó volt a szomorú jelentőségű gyász-naphoz s melet egyzersmind Debreczen város hazafias polgaraihoz.

— Hangverseny. O dry Lehel második hangversenye, mint már rituk vasárnapi lesz. A hangverseny rendezésében számosan faradoznak s így az minden tekintetben olyanok ígérzik most, mely a legmagasabb igényeket is kielégítheti. O dry Lehel legszébb opera áriáit fogna enekelni, a daráda pécsi utja előtt utoljára enekel, Steiner acker Sándor új zongorázni fog, a mi kedves művésznők Hamaly né pedig enekelni. A másort, mihielyt annak egyes pontjai össze lesznek állítva közölni fogjuk.

— Az iparos-kör könyvtára részéről Lököd y Ferencz urtól a következő című könyvek érkeztek hozám: „Jegyző kisasszony” és „Pariák” I—II. füzet, Vertes Arnoldot; „Porszemek” Péter Gabortól; „Szerető szívek” Kereczk Vmóstól; továbbá Gorov Missa urtól „Mollere élete es művelés Szana Tamástól; mely adományokért fogadjak a megnevezett urak az „iparos kör” nevében nyílvánított hálás köszönetemet. — Erdélyi István, könyvtárnok.

— Gyászjelentés. Mely fájdalommal tudatom kedves nőm, edes anyámnak, elvedgettel jó leányom, illetve testvérünknek reb Polgar NAGY JÓZSEFNÉ szüi. Vásári Juditna asszonynak, f. hó 1. é. n. d. u. 5 órakor élete 40 dik, boldog házasságának 22-ik évében, 5 napig tartó szenvedés után történt

gyászos kimul részeli Aug. h. Nagy-Csapó-Sz. majd a ref. né. istentisztelet fognak örök tisztességűtelt ket bánatos sz. 1886. Augustus 2. f. hó 1. é. n. d. u. 5 órakor élete 40 dik, boldog házasságának 22-ik évében, 5 napig tartó szenvedés után történt

— Zene. véház csinos ny kitűnő zenekara

gyászos kimul részeli Aug. h. Nagy-Csapó-Sz. majd a ref. né. istentisztelet fognak örök tisztességűtelt ket bánatos sz. 1886. Augustus 2. f. hó 1. é. n. d. u. 5 órakor élete 40 dik, boldog házasságának 22-ik évében, 5 napig tartó szenvedés után történt

— Hajdu E. ért. Az al egyházmegye mult hónapban frttal belépett köze. Melegesen a hazafias be-

— Bábos hazát a vásártatványok m. Különösen a gyönyörűségek szépek, s aján meg.

— A m. korlátai. A szeptember első-itisok és nyitrai, lugos borokbau, Szopronbau, Snek A Debreczvéd zászlóalj pontossittatik, pandara, mely 2/3, a karcsag jabol. A leg gyakorlato esk. A masol dandárhoz) be n i 2. osztályben B-Gyuar ezred atádi 1, méti 2. és vé osztályával s

— Jutal szállodában éroliszka énekes orpheum társas mind bucsu es többi között a Minden vendég ter solche Sac tarsasag, mely tei vendég sze ez utolsó este pontjai lesznek

— Nagy mult év septus sasag látogattalyát. A kiránd fly Samuel, B Linczky Sandu Arthur, Neme Vég Gyuha magyar vendég Nagy-Bánya L pelt, nem csup hanem Debrecz nagybányaiak és pedig mint A mi kedves g vezetése alatt a nagybányaiak szíves fogadtak debreczenieket

— Kerek to Marosvásár érkezik, hogy a tember hó 4 én gess programtassék meg, mi gy ösmerésünk debreczenieket mával kalauzol

— Kofák egész kocera ir celszerű az elő sgi szigoru in gymuoles üteti gyölok különbö a mai bacillus reg — az már gi hiába való mi nyelvés ko intézkedéseket litették, hogy éretlen gyümöletelen volt ily e körtét, aimat, foglalt le és se na talán már seg — Zene. véház csinos ny kitűnő zenekara

Kitüntetett:
 A gráci 1880. évi orsz. kiállításon elismerési oklevéllel.
 A triezsi 1882. évi kiállításon bronz-éremmel.
 A bécsi 1883. é. nemzetk. gyógyszerész. kiállításon ezüst-éremmel.
 A torontál-megyei gazdas. kiállításon 1884-ben ez. díszoklevéllel.
 A budapesti 1885. évi orsz. kiállításon a nagy éremmel haladás- és versenyképességért.

A MOHAI
ÁGNES
 FORRÁS

hazánk egyik legszénsavdúsabb
SAVANYUVIZE

kitűnő szolgálatot, tesz főleg az emésztési zavaroknál s a gromornak az idegrendszer bántalmán alapuló bajában. Általában a víz mindazon kóroknál kiváló figyelmet érdemel, melyekben a szervi élet támogatása és az idegrendszer működésének felfokozása kívánatos.

Borral használva kiterjedt kedveltségnek örvend.

Kizárólagos forrástár **Édeskuty L.** m. kir. ndv. szállítónál Budapesten.

Ugyiszintén kapható minden gyógyszerertárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

Az 1885-ik évi elszállítás
 palack **1.800,000** palack.

DEBRECZENBEN kapható: André Károly, Benedek Árpád, Csanak Zsolt, Geréby Fülöp, Ricki József Zelmós, Szabó Zsigmond, Varga Lajos

1894 sz.
 1886. th.

III.
**Arverési hirdetményi
 kivonat.**

A szoboszlói kir. jbróság mint telek-könyvi hatóság közhírré teszi, hogy „Hajdumegye árwapénztára“ végrehajtónak, Szilágyi Máté és neje végrehajtást szenvedők elleni 200 frt tőkekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a debreczeni kir. tviszk (a szoboszlói kir. jbróság) területén lévő és Kabán fekvő a kabai 7 sz. tjkvben foglalt A. + 1. alatt foglalt 11 hr. számú 8. sor-számu ház és udvar 160 frt kiküldési árban és a kabai 2569. sz. tjkönyvben A. I. 1. 2. alatt foglalt 9594 és 7795 hrszámu 1030 és 1200 □ öl szántóföldek 278 frtban ezennel megálapított kiküldési árban az árverést elrendelte, és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1886. évi augusztus hó 17 ik napján d. e. 9 órakor Kaba köz-égházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kiküldési áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881 év XL. t. cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kir. Járásbíróság mint tkvi hatóság.
 H. Szoboszló 1886. Junius 7.

Lengyel
 kir. albiró,

314. szám.
 1886.

Arverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881 évi LX. t. cz. 102 §-a értelmében ezenel közhi ré teszi, hogy a debreczeni kir. járásbíróság 4959/1886 számú végzése által Kuczik Gábor debreczeni lakos javára Ungvári János helybeli lakos ellen 829 frt 66 kr. tőke, ennek 1886. év április hó 14-ik napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 44 frt 13 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 310 frtra becsült 12 személyre való ezüst evő eszközökből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 5202/886 P sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis a kir. Törvényszék árverési termében leendő eszközökre 1886-ik év augusztus hó 10-ik napjának délután 3 órája, tekintettel a már egyszer meghirdetett, de hivatalos akadály miatt meg nem tarthatott határidőül kitűztetik és ahoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Debreczenben 1886-ik évi augusztus hó 1-ső napján.

VÁRADI IMRE,
 kir. bírósági végrehajtó

Szerkesztőség

Széchenyi-utca SIM
 kereskedés

HIRDET

előfizetési pénzek és a
 valamint a lap s
 minden k ö z l e m é

Bá.mentellen levelek
 fogadt

XIII. év

A

A népgyűl
 vasárnap délutá
 lenség, minde

Azok, a ki
 replésétől — m
 — a jelen eset
 a szüvedély tu
 fékte en tünteté
 illetőleg megcs
 gyűlés lefolyt
 komolysággal.

A népgyűl
 beszólás kivétel
 variatlanul mond
 sok ezerre men
 jongsákkal ne
 tóságán. A szó
 seire felzuggott
 levegyűlt az el
 mindazáltal az
 tervezték és vé
 teljesen meg le

A gyűlés
 szónokok, mint
 elkerült minde
 molyságát bárn
 hatta volna. És
 szerepeltetéséne
 barátjai nem va
 van örülni a fe
 minden rendezv

Szivesen e
 sen je en voltak
 egy politikailag
 gához.

Szivesen e
 hogy az a java
 Ivor a méltóság
 tett, sem a kor
 hogy esetleg e
 megfelelő elég
 egyáltalán az a
 bad elhatározás

A „Debreczei
 Liszt Fe

Talán Liszt
 legerősebben, ho
 eszme- és kedély
 folyással van a sz
 Adám, előkelő ma
 mazván, a sors
 méltóan tudta tür
 terháy egyik ura
 viszonyok között
 életmódja mellett
 mit, hogy egyetlen
 veisben részesítse
 képzett férfit volt
 sen szerette a zen
 hegedű és gordon
 atya mellett Feren
 birt édesanyjában,
 és ápolásában tal
 Valiasos érzületű
 pezte, hogy fiában
 fokozza s ebbe vé
 gát, hogy a szülői
 szerint nem ismert
 fia valaha az egy

Az alig hat
 elárulta rendkívül
 zene iránt, melyet
 kezett fokozni és
 a zongorajátékban
 lön bámulata ama
 dás felett, melyet
 évig tartott az at
 eredményekre veze
 lelki aggodalmakon
 resztül esniök. A g
 hosszabb ideig tart
 majdnem életébe k
 nem egyszer álltak
 a megtört romány
 val. De a kit a mu

UJ DIVATU BETÜKKEL GAZDAGON BERENDEZETT NYOMDA DEBRECZENBEN.

A „DEBRECZENI ELLENŐR”

legújabb és legdivatosabb betűkkel
 gazdagon felszerelt

KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZENBEN SZECZHENYI UTCZA SIMON-ház

ajánlkozik mindennemű nyomdai munka gyors, díszes kiállítására.

Községi és gyámi rovatos ívek hivatalos nyomtatványok

MINDEN ALAKBAN

ÜGYVEDI ES KERESKEDELMI NYOMTATVÁNYOK

falragaszok, körlevelek, gyászjelentések, levélfejek és levélborítékok,

báli meghívók, névjegyek füzetek és könyvek

a legjutányosabbarakén állittatnak ki.

VIDÉKI MEGRENDELESEK PONTOSAN TELJESITTETNEK.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.